

POSTANOWIENIE

8 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 8 lipca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.D. i D.D.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W. (poprzednio Bank1 spółka akcyjna w W.)

o ustalenie i zapłatę, ewentualnie o ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W. (poprzednio Bank1 spółka akcyjna w W.)

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 15 października 2025 r., VIII ACa 958/25,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwem z 1 lipca 2022 r., następnie rozszerzonym, skierowanym przeciwko Bank1 S.A. w W. (obecnie Bank S.A. w W. – KRS nr [...]), powodowie posiadający status konsumentów – M.D. i D.D. domagali się ustalenia, że umowa o kredyt dewizowy mieszkaniowy/inwestorski nr [...] zawarta przez nich 27 sierpnia 2008 r. z B.2 S.A. w W. (poprzednikiem prawnym Bank1 S.A. z siedzibą w W.), jest nieważna oraz wniesli o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z nich kwoty 24.074,54

zł oraz 116.903,58 CHF wraz z odsetkami ustawowymi, a ponadto wystąpili z roszczeniem ewentualnym w razie nie uznania przez Sąd roszczenia głównego.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości podnosząc jednocześnie zarzuty: przedawnienia, potrącenia oraz zatrzymania.

Odnosnie do okoliczności stanu faktycznego sprawy pozostające w sporze strony zawarły umowę o kredyt dewizowy mieszkaniowy/inwestorski nr [...] dnia 27 sierpnia 2008 r. na kwotę 213.550,08 CHF, którego celem było finansowanie budowy domu jednorodzinnego systemem gospodarczym położonego w A. (działka nr [...]).

W wyniku rozpoznania sprawy, wyrokiem z 12 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, w szczególności: ustalił, że umowa o kredyt dewizowy mieszkaniowy inwestorski nr [...] zawarta 27 sierpnia 2008 r. pomiędzy powodami M.D. i D.D., a poprzednikiem prawnym pozwanego – B.2 S.A. z siedzibą w W. - jest nieważna (pkt 1); zasądził od pozwanego na rzecz powódki M.D. kwotę 12.037,27 złotych i kwotę 58.451,79 CHF obie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty (pkt 2); zasądził od pozwanego na rzecz powoda D.D. kwotę 12.037,27 złotych i kwotę 58.451,79 CHF obie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty (pkt 3); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 4).

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie wniósł pozwany, zaskarżając pkt.: 1, 2, 3, 5 oraz 6 i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 65 § 1 i 2 k.c. i art. 56 k.c. w zw. z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe; art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 385² k.c.; art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe; art. 358 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. L ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny; art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. oraz art. 411 pkt 1 k.c.; art. 498 k.c.; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. oraz naruszenie przepisów postępowania, tzn.: art. 233 k.p.c.; art 235² § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c. i art. 227 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 205¹² § 2 k.p.c., art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 109 § 2 k.p.c. oraz art. 72 § 1 pkt. 1 k.p.c..

We wnioskach apelacji skarżący domagał się, w szczególności, zmiany zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy, poprzez oddalenie

powództwa w całości, ewentualnie, uchylenia zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazania w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie; pozwany podniósł zarzut potrącenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Sąd I instancji przeprowadził prawidłowy wywód prawny na temat abuzywności klauzul umownych, w związku z czym należało stwierdzić, że doszło do ukształtowania praw i obowiązków kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami z rażącym naruszeniem jego interesów, przy czym rażące naruszenie interesów konsumenta wyrażało się w tym, że nie był on w stanie ocenić ryzyka, z jakim wiąże się zawarcie spornej umowy. W dalszej kolejności Sąd II instancji stwierdził, że nie można było podzielić stanowiska pozwanego, że usunięcie z umowy niedozwolonych postanowień określających zasady przeliczenia waluty krajowej na walutę indeksacji kredytu, nie spowoduje upadku umowy, która nadal może być wykonywana przy zastosowaniu kursu średniego NBP franka szwajcarskiego na podstawie art. 358 § 2 k.c. Odwołanie się do tego przepisu nie usuwałoby z umowy postanowień abuzywnych. Z tych samych przyczyn za niedopuszczalne należy uznać uzupełnienie luki w umowie kredytu powstałej po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych poprzez stosowanie *per analogiam* art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe. W ocenie Sądu Apelacyjnego abuzywność umownych klauzul indeksacyjnych uniemożliwiała dalsze wykonywanie umowy kredytu i musiało prowadzić do jej upadku, co odzwierciedla pogląd dominujący obecnie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wyeliminowanie z umowy postanowień o waloryzacji kredytu spowodowałoby zaniknięcie ryzyka kursowego i zasadniczą zmianę charakteru umowy. Byłby to wówczas kredyt w złotych, oprocentowany według stopy procentowej powiązanej z CHF. Z tych przyczyn należało przyjąć, że z uwagi na abuzywność postanowień określających główne świadczenia umowa jest nieważna i nie wiąże stron ze skutkiem *ex tunc*.

Ostatecznie wyrokiem z 15 października 2025 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie, w szczególności, zmienił zaskarżony wyrok częściowo w punkcie 5 i 6 w ten sposób, że obniżył zasądzoną w każdym z nich kwotę do 5.967 zł (pkt 2); oddalił apelację pozwanego w pozostałym zakresie (pkt 3).

Pozwany skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15 października 2025 r. w części, w jakiej Sąd II instancji utrzymał w mocy rozstrzygnięcie, co do nieważności spornej umowy kredytu, oddalił apelację pozwanego oraz obciążył tego ostatniego kosztami. Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 385¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 3 k.c.; art. 69 ust. 1 i 2 Prawa bankowego w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa bankowego i w zw. z art. 353¹ k.c., art. 358¹ § 2 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c.; art. 385¹ § 1 i § 2 k.c., art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich; art. 385¹ § 1 k.c.; art. 69 ust. 3 Prawa Bankowego w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c., 354 § 1 k.c. i w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG; art. 65 § 1 i 2 k.c.; art. 56 k.c. w zw. z art 41 ustawy - Prawo wekslowe , stosowanego na zasadzie analogii *legis*; art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c., oraz art. 56 k.c.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. oraz na zarzutach naruszenia przepisów postępowania, tzn.: art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG w zw. z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 156¹ k.p.c. w zw. z art. 156² k.p.c. oraz art. 212 § 2 k.p.c.

Na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 oraz 4 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, ze względu na wyszczególnione zagadnienia prawne; potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz z uwagi na oczywistą zasadność skargi.

Odnosnie do pierwszej przyczyny kasacyjnej skarżący sformułował następujące zagadnienia prawne: „Czy na etapie oceny możliwości obowiązywania umowy po usunięciu postanowienia abuzywnego i stwierdzenia braku możliwości funkcjonowania Umowy bez tych postanowień uznanych za abuzywne, dopuszczalne jest ustalenie treści umowy (stosunku prawnego), w zakresie który był regulowany przez abuzywną normę, na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy - Prawo wekslowe lub art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. lub art. 56 k.c., z których na zasadzie analogii *iuris* lub analogii *legis* wynika, że w polskim prawie obowiązuje generalna norma, zgodnie z którą wartość waluty obcej określa się według kursu średniego NBP?” (1); „Czy jeżeli bez abuzywnego

postanowienia umowa kredytu dewizowego nie może obowiązywać, to dochodzi do automatycznej jego substytucji normą dyspozytywną, o ile tylko zastosowanie środków krajowych zapewnia doprowadzenie do sytuacji jaka miałby miejsce, gdyby umowa nie zawierała tego abuzywnego postanowienia?” (2); „Czy art. 358 § 2 k.c. stanowi szczegółowy przepis dyspozytywny, który znajduje zastosowanie z mocy prawa (automatycznie) w miejsce abuzywnego postanowienia określającego sposób ustalenia kursu franka szwajcarskiego, na potrzeby dobrowolnych i fakultatywnych operacji związanych z przeliczaniem przy wypłacie i przy spłacie kredytu?” (3); „Jaki charakter posiada wyrok Sądu w zakresie orzeczonych skutków abuzywności w postaci unieważnienia spornej Umowy kredytu (konstytutywny czy deklaratoryjny) w odniesieniu do roszczeń pieniężnych o zwrot nienależnych świadczeń, a w konsekwencji, kiedy powstaje obowiązek rozliczeń stron w związku z unieważnieniem funkcjonującej dotąd Umowy kredytu, tzn. kiedy roszczenia restytucyjne stron przedmiotowej umowy stają się wymagalne oraz od kiedy należy liczyć odsetki za opóźnienie w zapłacie tychże należności?” (4); „Czy wynikający z art. 212 § 2 k.p.c. w zw. z art. 156 k.p.c. w zw. z art. 156² k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 i 2 Dyrektywy 93/13 obowiązek poinformowania konsumenta przez sąd o konsekwencjach prawnych wynikających z unieważnienia w całości zawartej umowy kredytu obejmuje konieczność poinformowania konsumenta o możliwości dochodzenia przez Bank roszczeń wynikających z unieważnienia umowy, w tym roszczenia o zapłatę tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału (nawet jeżeli istnienie tych roszczeń nie jest ostatecznie przesądzone), aby konsument mógł świadomie i dobrowolnie podjąć decyzję o skorzystaniu z przysługujących mu uprawnień?” (5); „Czy w sytuacji, w której mechanizm przeliczenia należności w oparciu o tabele kursowe banku, ma charakter fakultatywny, zastosowanie winien mieć reżim art. 385¹ § 1 i § 2 k.c., art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich?” (6).

Co do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący wskazał na potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. wywołujących rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w zakresie tego, które postanowienia charakterystyczne dla umów

kredytów walutowych są abuzywne, w przypadku stwierdzenia przez sąd, że uprawnienie banku do jednostronnego ustalania kursu franka szwajcarskiego narusza rażąco interesy konsumenta i jest niezgodne z dobrymi obyczajami: czy abuzywna jest wówczas wyłącznie określająca sposób ustalenia wartości franka szwajcarskiego, czy też wszystkie postanowienia dotyczące walutowego charakteru kredytu, tj. także te stanowiące, że wysokość zobowiązań z umowy kredytu wyrażona została w walucie obcej.

Odnosnie do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący stwierdził, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd II instancji zastosował art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 § 2 k.c. do umowy kredytu *stricte* dewizowego (walutowego), z całkowitym pominięciem charakteru przedmiotowej umowy, jej specyfiki, jak również wyłącznie fakultatywnego charakteru postanowień dotyczących wypłaty i spłaty kredytu w złotych, które w toku postępowania zostały uznane za abuzywne. Skarżący odniósł się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2020 r., III CSK 99/18, wydanego w sprawie, w której przedmiotem oceny była umowa kredytowa, tożsama co do treści stanowiących podstawę orzekania, jak umowa kredytu występująca w sprawie, oceniona przez Sąd Najwyższy jako typowa umowa o kredyt walutowy i nie zawierająca postanowień niedozwolonych – jak podkreślił autor skargi ocena stosunku umownego stron dokonana przez Sąd Najwyższy na bazie treści umowy kredytu, jest w pełni zgodna z twierdzeniami pozwanego prezentowanymi w toku procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta

do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze kasacyjnej na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Jeżeli chodzi o problematykę wymagalności roszczeń restytucyjnych wynikających z nieważności umowy kredytowej zawartej pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą, to Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej już wyjaśnił, że w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, konsument jest uprawniony do domagania się od przedsiębiorcy zwrotu świadczeń spełnionych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy oraz odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania tego zobowiązania, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tego świadczenia (zob. wyrok z 14 grudnia 2023 r., C-28/22). Powstanie stanu wymagalności roszczenia o zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy oraz stanu opóźnienia w realizacji tego roszczenia przez zobowiązanego, nie jest uzależnione od stanowiska konsumenta

co do braku jego zgody na dalsze obowiązywanie umowy zawierającej klauzule abuzywne (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 grudnia 2023 r., C-140/22). Ponadto w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej również i przedsiębiorcy – w przypadku nieważności umowy kredytowej – przysługuje roszczenie o zwrot kapitału wypłaconego konsumentowi w wykonaniu tej umowy, z odsetkami za opóźnienie od dnia wezwania konsumenta do zapłaty (zob. wyrok z 15 czerwca 2023 r., C-520/21 oraz postanowienie z 11 grudnia 2023 r., C-756/22).

Zagadnienia związane z pouczeniem powodów jako konsumentów o skutkach nieważności umowy, w kontekście ewentualnej ich zgody na abuzywne postanowienia umowne, mają po ostatnich orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej drugorzędne znaczenie. Otóż w wyrokach z 15 czerwca 2023 r., C - 520/21, z 7 grudnia 2023 r., C-140/22 oraz w postanowieniu z 11 grudnia 2023 r., C-756/22 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, stoją one na przeszkodzie takiej wykładni prawa krajowego, że instytucja bankowa może domagać się od konsumenta rekompensaty przekraczającej zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania umowy oraz ustawowe odsetki za zwłokę liczone od dnia wezwania do zapłaty, a ponadto w wyroku z 7 grudnia 2023 r., C-140/22 wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście nieważności umowy kredytowej ze względu na przewidziane w niej abuzywne postanowienia, stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależniona od złożenia przez tego konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego abuzywnego warunku oraz że jest świadomy konsekwencji tego uznania nieważności umowy oraz wyraża on zgodę na uznanie umowy za nieważną.

W obrocie prawnym, w zakresie kredytów powiązanych z walutą obcą, występują zasadniczo kredyty walutowe, kredyty denominowane w walucie obcej i kredyty indeksowane do waluty obcej. W przypadku modelowego kredytu

walutowego kwota kredytu jest wyrażona w umowie w walucie obcej i w takiej walucie jest wypłacana kredytobiorcy, który dokonuje spłaty kredytu też w tej walucie. W odniesieniu do kredytu denominowanego w walucie obcej kwota kapitału jest wyrażona w takiej walucie obcej, ale zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej, określonym przez bank-kredytodawcę, obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. Natomiast przy kredycie indeksowanym do waluty obcej, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty, określonym przez bank-kredytodawcę, obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, a kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę.

Zdarzają się też umowy kredytowe hybrydowe (mieszane) zawierające elementy walutowo-denominacyjne albo denominacyjno-walutowe, w ramach których strony postanawiają, że udzielenie i wypłata kredytu następuje w walucie obcej, zaś spłata rat kapitałowo-odsetkowych w walucie krajowej po zastosowaniu klauzuli przeliczeniowej wyrażonych w walucie obcej na walutę krajową, względnie postanawiają, że kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, ale wypłata kapitału kredytu następuje w walucie krajowej po przeliczeniu kwoty wyrażonej w walucie obcej na walutę krajową, zaś spłata rat kapitałowo - odsetkowych następuje w walucie obcej, tj. w tej, w której została wyrażona kwota kredytu.

Należy zauważyć, że różnica pomiędzy kredytami walutowymi a kredytami denominowanymi w walucie obcej i indeksowanymi do waluty obcej wynika także z art. 69 ust. 2 pkt 4 pr. bank. (wprowadzonego nowelą z 29 lipca 2011 r.), który stanowi, że umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz

zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.).

Treść spornej umowy kredytowej nie pozwala na zakwalifikowanie jej jako umowy kredytu walutowego w przedstawionym wyżej rozumieniu. Była to natomiast umowa mieszana, zawierające elementy kredytu walutowego i kredytu denominowanego w walucie obcej (CHF), co oznacza, że zawierała postanowienia dotyczące klauzul przeliczeniowych, które podlegały ocenie przez pryzmat przepisów dyrektywy 93/13 i ugruntowanej już w tej materii ich wykładni dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W stanie faktycznym sprawy kredyt został wypłacony powodom w PLN (k. 67) i w PLN był przez nich częściowo spłacany (k. 67 i n.).

Problematyka abuzywnych klauzul przeliczeniowych została już dostatecznie wyjaśniona również w orzecznictwie sądowym krajowym. Mianowicie mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Poza tym abuzywność klauzul przeliczeniowych nie wyczerpuje całości problematyki związanej z tego rodzaju kredytami. Istotniejsze znaczenie ma kwestia dochowania przez kredytodawcę w stosunku do kredytobiorców - konsumentów przedkontraktowych obowiązków informacyjnych w odniesieniu do ryzyka walutowego. Wszak powodowie uzyskiwali dochody w walucie krajowej (k. 168 i n.), a w takiej sytuacji problem ryzyka walutowego występowałby, także w przypadku, gdyby zaciągnięty przez powodów kredyt miał charakter kredytu walutowego w czystej postaci, skoro wzrost kursu CHF w relacji do waluty krajowej, w której powodowie uzyskiwali dochody, miał bezpośrednie przełożenie na wzrost ich zobowiązań z tego tytułu (chodzi o wzrost ogólnej kwoty kredytu po przeliczeniu jej na walutę krajową i co oczywiste wzrost wysokości rat kredytowych).

Kurs wymiany waluty obcej w stosunku do waluty krajowej zmienia się w długim okresie kredytowania, co utrudnia także kredytodawcy przewidzenia zmiany obciążenia finansowego, jakie może pociągać za sobą określony w umowie kredytu mechanizm przeliczeniowy. Jednakże okoliczność ta nie może uzasadniać niewskazania w postanowieniach umowy, a także w informacjach przekazywanych przez przedsiębiorcę konsumentowi przed jej zawarciem, kryteriów stosowanych przez bank w celu ustalenia kursu wymiany mającego zastosowanie do obliczenia kwoty wypłaconego kredytu i kwot poszczególnych rat. Konsument musi mieć zapewnioną możliwość zrozumienia, do czego się zobowiązuje (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 18 listopada 2021 r., C - 212/20, MP, BP przeciwko „A” prowadzącego działalność za pośrednictwem ‘A’ S.A.). Ciężar dowodu, że klauzula umowna w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 była jasna i zrozumiała spoczywa na przedsiębiorcy (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la Republique). Z art. 3 i 5 dyrektywy 93/13, a także z pkt 1 lit. j i l oraz pkt 2 lit. b i d załącznika do tej dyrektywy wynika, że „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie ma kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne”. Zwrot „w innych warunkach” oznacza, że w momencie zawarcia umowy, konsument powinien móc przewidzieć to, co będzie w momencie spłaty poszczególnych rat miesięcznych. Ocena świadomości konsumenta przy zawieraniu umowy jest możliwa jedynie w ramach kontroli incydentalnej, a wszelkie wątpliwości co do spełnienia przez bank wymogu przejrzystości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta. Dlatego też do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na

podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 30 kwietnia 2014 r., C - 26/13, sprawa Árpád Kásler, Hajnalka Káslernè Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt.).

Postanowienia umowy kredytu zawierające tzw. klauzulę ryzyka walutowego dotyczą głównego świadczenia konsumentów (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la République). W celu zadośćuczynienia wymaganiu ich transparentności, nie jest wystarczającą ogólna informacja przedsiębiorcy pozwalająca konsumentowi na zrozumienie, że w zależności od zmian kursu wymiany zmiana parytetu pomiędzy walutą rozliczeniową a walutą spłaty może pociągać za sobą niekorzystne konsekwencje dla jego zobowiązań finansowych, ani przedstawienie mu ewentualnych wahań kursów wymiany. Konsument powinien być jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, ponosi przez cały okres obowiązywania umowy ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku silnej deprecjacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la République oraz wyrok Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

W wyroku z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że warunki umowny kredytu, które powodują skutek w postaci ponoszenia nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę, mogą doprowadzić do powstania znaczącej nierównowagi wynikających z tej umowy kredytu praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta, jeśli przedsiębiorca nie mógłby racjonalnie oczekiwać, przestrzegając wymogu przejrzystości w stosunku do konsumenta, że ten konsument zaakceptowałby, w następstwie indywidualnych negocjacji, nieproporcjonalne ryzyko kursowe, które wynika z takich

warunków (por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

Z kolei w uzasadnieniu wyroku z 27 listopada 2019 r. II CSK 483/18, Sąd Najwyższy wskazał, że nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane z zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od niego oświadczenia o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności Banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. W takim stanie rzeczy przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne.

W świetle dyrektywy 93/13, pojęcie znaczącej nierównowagi na niekorzyść konsumenta należy ocenić, przeprowadzając analizę przepisów krajowych mających zastosowanie w przypadku braku porozumienia stron, aby ocenić, czy i, w odpowiednim przypadku, w jakim zakresie postanowienia umowne stawiają konsumenta w sytuacji gorszej niż ta przewidziana w obowiązujących przepisach krajowych; aby ustalić, czy ta równowaga pozostaje „w sprzeczności z wymogami dobrej wiary”, należy sprawdzić, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby dany warunek w drodze negocjacji indywidualnych (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 marca 2013 r., C - 415/11, Mohammed Aziz v. Caixa d'Estalvis de Catalunya Tarragona i Monresa, uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, z 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017 ,

nr 1, poz. 9; z 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, z 30 września 2015 r., I CSK 800/14, z 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12).

Konsument jest stroną słabszą w stosunku do przedsiębiorcy, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. Z tej przyczyny art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 przewiduje, że nieuczciwe warunki nie będą wiążące dla konsumenta. Jest to przepis bezwzględnie wiążący, który zmierza do zastąpienia formalnej równowagi praw i obowiązków stron, ustanowionych w umowie, równowagą rzeczywistą, która przywraca równość stron. Sąd krajowy zobowiązany jest do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowne wchodzące w zakres stosowania dyrektywy mają nieuczciwy charakter i by dokonawszy takiego badania, zniwelował brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 4 czerwca 2009 r., C - 243/08, Pannon GSM, motywy 31,32, z 14 czerwca 2012 r., C - 618/10, Banco Espanol de Credit SA, v. Joaquin Calderon Camino, motywy 39, 40, 42,43, a także wyrok z 3 marca 2020 r., C - 125/18, Gomez del Moral Guasch, motyw 62).

W odniesieniu do pozostałych podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23, II CSKP 380/23, II CSKP 617/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jedn. tekst: Dz. U. z 2026 r., poz.1564). Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art.

31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

[PG]

[SOP]